

Sygn. akt III AUa 77/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Lucyna Ramlo (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2017 r. w Gdańsku

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o składki

na skutek apelacji M. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 listopada 2016 r., sygn. akt IV U 166/16

1. oddala apelację;
2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz radcy prawnego T. M. kwotę 4.428,00 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem 00/00) złotych tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober SSA Lucyna Ramlo

Sygn. akt III AUa 77/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie art. 83 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963; w dalszej części uzasadnienia: „ustawa systemowa”) stwierdził, że M. S. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy, a zadłużenie wraz z naliczonymi na dzień wydania decyzji odsetkami za zwłokę wynosi łącznie 15.543,77 zł, w tym:

- z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od maja 2011 r. do października 2012 r. w kwocie 10.293,48 zł wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 4.047,00 zł,

- z tytułu składek na Fundusz Pracy w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od maja 2011 r. do października 2012 r. w kwocie 862,29 zł wraz z odsetkami za zwłokę w wysokości 341,00 zł.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia organ rentowy wyjaśnił, że ubezpieczony nie dopełnił obowiązku określonego w art. 46 ust. 1 ustawy systemowej, w związku z czym ZUS określił wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy.

M. S. wniósł odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o zmianę w postaci umorzenia zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek w latach 2011-2012 lub – w przypadku odmowy umorzenia zobowiązania – o zmianę terminu, od którego naliczane są odsetki na dzień wydania z urzędu korekt deklaracji.

Ubezpieczony podniósł, że w okresie od maja 2011 r. do października 2012 r. był zatrudniony w spółce (...)S. S. Sp. j.” i z tego tytułu były odprowadzane składki na ubezpieczenie społeczne. Następnie, na skutek problemów zdrowotnych przeszedł na zwolnienie chorobowe i wrócił do pracy po upływie roku, składki były w dalszym ciągu opłacane do czasu aż stał się współnikiem spółki i tym samym przestał być pracownikiem. Ubezpieczony nie zgadzał się ze stanowiskiem ZUS, który po przeprowadzonej kontroli uznał, że zatrudnienie miało charakter pozorny. Natomiast odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Toruniu, a następnie apelacja od tego wyroku także została oddalona. Ubezpieczony uważał, że został niesprawiedliwie potraktowany przez ZUS i przez sądy.

Decyzją z dnia 17 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., działając na podstawie art. 219 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23; w dalszej części uzasadnienia: „k.p.a.”) oraz art. 83b ust. 1 ustawy systemowej, odmówił M. S. wydania zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy.

W uzasadnieniu powyższego organ rentowy wskazał, że po rozliczeniu składek za okres od 12 grudnia 2007 r. do 17 grudnia 2015 r. na koncie ubezpieczonego widnieje zadłużenie:

- na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 10.295,42 zł za okres od kwietnia 2011 r. do października 2012 r. wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami upomnienia w kwocie 8,80 zł,
- na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego w wysokości 0,07 zł za okres od stycznia do lutego 2014 r. oraz od maja 2014 r. do września 2014 r. wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami upomnienia w kwocie 8,80 zł,
- na Fundusz Pracy w wysokości 881,26 zł za okres od kwietnia 2011 r. do września 2011 r. oraz od listopada 2011 r. do października 2012 r. i za styczeń 2013 r. wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami upomnienia w kwocie 8,80 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wskazał, że nie otrzymywał żadnych upomnień od organu rentowego, a poprzednio wydana przez organ rentowy decyzja jest nieprawomocna, więc nie ma żadnej ostatecznej decyzji stwierdzającej zobowiązanie ubezpieczonego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie oraz o przekazanie do organu rentowego sformułowanego w odwołaniu wniosku o umorzenie należności składkowych.

Sprawa z odwołania od decyzji z dnia 3 grudnia 2015 r. została zarejestrowana pod sygn. akt IVU 167/16, a sprawa z odwołania od decyzji z dnia 17 grudnia 2015 r. została zarejestrowana pod sygn. akt IVU 166/16.

Postanowieniem z dnia 18 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy zarządził na podstawie art. 219 k.p.c. połączenie powyższych spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz prowadzenie ich pod wspólną sygnaturą IV U 166/16.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Toruniu – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania (pkt I), zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz pełnomocnika odwołującego się koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt II), a wniosek ubezpieczonego o umorzenie należności z tytułu składek lub o rozłożenie ich na raty przekazał do rozpoznania ZUS Oddział w T. (pkt III).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

M. S. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od 1 grudnia 2007 r. pod firmą (...), na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Początkowo przedmiotem prowadzonej działalności była sprzedaż detaliczna i hurtowa jaj. Następnie, od połowy 2010 r. ubezpieczony zajmował się usługami noclegowymi.

W okresie od 12 grudnia 2007 r. do 30 kwietnia 2011 r. ubezpieczony zgłosił się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego oraz do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

Następnie, od 1 maja 2011 r. został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych jako pracownik „ (...) Centrali (...). S. S. Sp. j. ”, natomiast z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej odprowadzał jedynie składki na ubezpieczenie zdrowotne. Od stycznia 2011 r. zaprzestał odprowadzać składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe.

Decyzją z 28 września 2011 r. organ rentowy stwierdził, że M. S. nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek „ (...) Centrala (...). S. S. Sp. j. ” w okresie od 1 maja 2011 r.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 8 maja 2012 r. (sygn. akt IV U 2274/16) odwołania ubezpieczonego i płatnika składek od powyższej decyzji zostały oddalone. W uzasadnieniu zostało wskazane m. in., że odwołujący nie udowodnili faktycznego świadczenia pracy przez wnioskodawcę, nie przedkładając żadnej dokumentacji na tę okoliczność, a także nie wykazały istnienia racjonalnej i ekonomicznej potrzeby zatrudnienia pracownika. Wobec stworzenia pozoru istnienia zatrudnienia, stosunek pracy był nieważny z mocy prawa.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 lutego 2013 r. (sygn. akt III AUa 1197/12) apelacja M. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 8 maja 2012 r. została oddalona.

Wobec powyższego, organ rentowy zwrócił się do ubezpieczonego o złożenie poprawnych dokumentów rozliczeniowych za cały okres prowadzenia działalności gospodarczej, jednak ubezpieczony nie poczynił w związku z tym żadnych działań. Zawiadomieniem z 2.09.2013 r. organ rentowy wezwał ubezpieczonego do sporządzenia poprawnych dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych za okres prowadzenia działalności gospodarczej od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r.

Następnie, decyzją z 30 października 2013 r. organ rentowy stwierdził, że M. S. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą i nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego

miesięcznego wynagrodzenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r., z podstawą wymiaru składek:

- w okresie od maja do grudnia 2011 r.:

- 2.015,40 zł na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe,
- 2.704,31 zł na ubezpieczenie zdrowotne,

- w okresie od stycznia do października 2012 r.:

- 2.115,60 zł na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i wypadkowe,
- 2.828,31 zł na ubezpieczenie zdrowotne.

Powyższa decyzja została doręczona ubezpieczonemu w dniu 4.11.2013 r. i nie została przez ubezpieczonego zaskarżona.

W dniu 4 listopada 2015 r. organ rentowy skierował do ubezpieczonego zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy za okres od maja 2011 r. do października 2012 r., na którą składały się:

- należności z tytułu składki na ubezpieczenia społeczne – 14.274,48 zł, w tym 10.293,48 zł z tytułu składki i 3.981 zł z tytułu odsetek,

- należności z tytułu składek na Fundusz Pracy – 1.198,29 zł, w tym 862,29 zł z tytułu składki i 336 zł z tytułu odsetek

i wezwał ubezpieczonego do złożenia w terminie 7 dni pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów.

Wobec pozostawienia powyższego wezwania bez odpowiedzi organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z 3 grudnia 2015 r.

W dniu 11 grudnia 2015 r. M. S. złożył wniosek o wydanie zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek.

Po rozpoznaniu powyższego wniosku organ rentowy zaskarżoną decyzją z 17 grudnia 2015 r. odmówił ubezpieczonemu wydania zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, gdyż po rozliczeniu składek za okres od 12 grudnia 2007 r. do 17 grudnia 2015 r. na koncie ubezpieczonego widniało zadłużenie wymienione w tej decyzji.

Sąd Okręgowy wskazał, że powyższy stan faktyczny jest bezsporny i został ustalony w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach rentowych, aktach sądowych niniejszej sprawy, a także w aktach sprawy o sygnaturze IV U 2274/11 oraz na podstawie oświadczeń ubezpieczonego składanych na rozprawie. Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów zaliczone do materiału dowodowego sprawy, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności ani też prawdziwości zawartych w nich informacji, co nie budziło także wątpliwości Sądu.

Sąd I instancji zaznaczył, że w niniejszym postępowaniu poza sporem pozostawała kwestia wysokości określonej przez organ rentowy zaległości ubezpieczonego z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz wskazane podstawy wymiaru składek za sporny okres określone w decyzji z 30.10.2013 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego zaskarżone decyzje z dnia 3.12.2015 r. i 17.12.2015 r. były prawidłowe, a zarzuty ubezpieczonego nie zasługiwały na uwzględnienie.

W szczególności Sąd wskazał, że w niniejszym postępowaniu kwestia zatrudnienia ubezpieczonego w okresie od maja 2011 r. do października 2012 r. w spółce (...) S. S. Sp. j.” i podlegania z tego tytułu ubezpieczeniu pracowniczemu nie mogła być przedmiotem ponownych ustaleń w oparciu o zgłoszone wnioski dowodowe. Sąd w tym zakresie był bowiem związany prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z 8.05.2012 r., oddalającym odwołanie od decyzji organu rentowego z 28.09.2011 r. stwierdzającej że M. S. od 1.05.2011 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę zawartej z (...) Centrala (...) S. S. sp.j.

Zgodnie z treścią art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

W myśl stanowiska wyrażanego w judykaturze (m.in. w wyrokach: Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2014 r., V CSK 433/13, Legalis nr 1079910; z dnia 16 maja 2013 r. IV CSK 624/12, Legalis nr 726227; z dnia 14 listopada 2014 r., II PK 38/13, Legalis nr 745620; Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 3 kwietnia 2015 r. I ACa 992/14, Legalis nr 1241267; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 sierpnia 2016 r., I ACa 1030/15, Legalis nr 1509021) w sytuacji, gdy zachodzi związanie prawomocnym orzeczeniem sądu i ustaleniami faktycznymi, które legły u jego podstaw, niedopuszczalne jest w innej sprawie o innym przedmiocie dokonywanie ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z prawomocnie osądzoną sprawą. Rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami inny spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto w prawomocnym, wcześniejszym wyroku. A zatem w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ta sama kwestia, nie może być ona już ponownie badana. Związanie orzeczeniem oznacza więc zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią, a nawet niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego.

Ubezpieczony z faktu zatrudnienia na umowę o pracę wywodził, że w spornym okresie - od maja 2011 r. do października 2012 r. podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę, a tym samym nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej, co ostatecznie prowadziło do konstatacji o braku obowiązku uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne za w/w okres z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej.

Sąd I instancji podkreślił zatem fakt, że w niniejszej sprawie Sąd zobowiązany był uwzględnić stan prawny wynikający z ostatecznej decyzji organu rentowego z dnia 13.10.2013 r., stwierdzającej podleganie przez M. S. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym (emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu) w okresie od 1.05.2011 r. do 30.10.2012 r.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, iż ostateczne decyzje administracyjne właściwych organów wyrażają określony stan prawny i z tego względu, zgodnie z zasadą domniemania prawidłowości aktów administracyjnych oraz zasadą uwzględniania przez sądy powszechne skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych, która ma swoje źródło w prawnym rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej, sąd ubezpieczeń społecznych jest związany ostateczną decyzją, od której nie wniesiono odwołania w trybie art. 477⁹ k.p.c. ani nie podważono jej skuteczności w inny prawem przewidziany sposób. Możliwość badania, a ściślej - kwestionowania decyzji administracyjnej wyłącznie w ograniczonym zakresie, w myśl wypracowanej w judykaturze Sądu Najwyższego koncepcji bezwzględnej nieważności (nieistnienia) decyzji administracyjnej, stanowi jedyne odstępstwo od zasady związania sądu cywilnego decyzją administracyjną. Poza tym sąd w postępowaniu cywilnym nie jest uprawniony do kwestionowania decyzji administracyjnej, w szczególności pod względem jej merytorycznej zasadności i jest nią związany także wówczas, gdy w ocenie sądu decyzja jest wadliwa. Wyjątek stanowią sytuacje, kiedy decyzja została wydana przez organ niepowołany lub w zakresie przedmiotu orzeczenia bez jakiegokolwiek podstawy w obowiązującym prawie materialnym, względnie z oczywistym naruszeniem reguł postępowania administracyjnego. Jedyne w tych przypadkach sąd nie jest związany decyzją administracyjną, ponieważ jest ona bezwzględnie nieważna (nieistniejąca prawnie) i - pomimo jej formalnego nieuchylenia - nie wywołuje skutków prawnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 r. I UK 173/07, Legalis nr 125903; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2016 r. I UK 307/15, Legalis nr 1522378; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 września 2016 r.

III AUa 2112/15, Legalis nr 1522813).

Wobec treści wyroków Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie IV U 2274/11, a następnie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 lutego 2013 r., a w dalszej kolejności faktu, że organ rentowy w niezaskarżonej przez ubezpieczonego decyzji z 30 października 2013 r. stwierdził podleganie M. S. obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej pozarolniczej w okresie od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r. wraz z określeniem podstaw wymiaru składek, w niniejszej sprawie dotyczącej odmowy wydania zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek i należności z tytułu składek za ten sam okres od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r. Sąd I instancji nie był zatem uprawniony do ponownego ustalania kwestii zatrudnienia ubezpieczonego w powyższym okresie na umowę o pracę. Bez znaczenia też pozostawała dla sprawy okoliczność, czy składki za ubezpieczonego z tytułu umowy o pracę zostały zapłacone przez (...) Centrala (...).S. S. sp. j. Organ rentowy nie był bowiem uprawniony do zaliczenia ewentualnej nadpłaty na koncie płatnika (...) Centrala (...).S. S. sp. j. na poczet spornych należności.

Sąd Okręgowy podkreślił, że kwestia stwierdzenia należności z tytułu składek za okres od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r. oraz kwestia niewydania przez organ rentowy zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek są immanentnie związane zarówno ze wskazanymi wyżej wyrokami, dotyczącymi okoliczności niepodlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia od 1 maja 2011 r., jak również z niezaskarżoną przez ubezpieczonego decyzją w przedmiocie podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej wraz z określeniem podstawy wymiaru składek za okres od maja 2011 r. do października 2012 r.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy oddalił wnioski dowodowe ubezpieczonego i jego pełnomocnika, które miały na celu udowodnienie okoliczności świadczenia pracy w spółce (...) j." i opłacania składek z tytułu zatrudnienia w spornym okresie. Fakt podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej w okresie od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r. został stwierdzony decyzją z dnia 30 października 2013 r. Sąd oddalił też wnioski dowodowe zmierzające do ustalenia sytuacji finansowej i zdrowotnej ubezpieczonego, gdyż okoliczności te nie miały znaczenia istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy. Okoliczności te mogą być brane przy ewentualnej ocenie, czy zachodzą podstawy do umorzenia należności lub rozłożenia na raty.

Wobec powyższego – skoro M. S. stosownie do art. 46 i 32 ustawy systemowej nie złożył deklaracji rozliczeniowych i nie uiścił składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy za okres podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od maja 2011 r. do października 2012 r. – Sąd I instancji doszedł do przekonania, że prawidłowe było wydanie przez organ rentowy decyzji stwierdzającej wysokość zadłużenia z tego tytułu. Obowiązek odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne wynika wprost z przepisów ustawy systemowej i to na ubezpieczonym ciążył obowiązek złożenia deklaracji rozliczeniowych oraz uiszczenia składek za sporny okres. Wobec niedopełnienia tego obowiązku, decyzja z 3 grudnia 2015 r. miała na celu potwierdzenie zaległości w opłacaniu składek celem prowadzenia dalszego postępowania egzekucyjnego. Z kolei termin zapłaty składek, a tym samym naliczania odsetek od spornych zaległości wynika wprost z ustawy, a zatem data wydania decyzji stwierdzającej podleganie ubezpieczeniom czy decyzji ustalającej wysokość zaległości z tytułu składek nie ma wpływu na termin, od którego należy naliczać odsetki. Termin płatności składek – jak wynika z załącznika do decyzji z 3.12.2015 r. - został przyjęty przez organ rentowy prawidłowo.

Sąd I instancji wyjaśnił, że organ rentowy był także uprawniony do wydania decyzji

z dnia 17.12.2015 r. odmawiającej wydania zaświadczenia o niezaleganiu przez M. S. w opłacaniu składek. Już sama zaległość za okres od maja 2011 r. do października 2012 r. stanowiła przeszkodę do wydania takiego zaświadczenia.

Odnosząc się do kwestii odmowy wydania zaświadczenia, Sąd Okręgowy przytoczył stanowisko Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 8 października 2010 r. II UK 52/09, Legalis nr 226140), zgodnie z którym zaświadczenie nie rozstrzyga żadnej kwestii (sprawy) co do jej istoty. Nie tworzy, nie uchyla i nie zmienia istniejących stosunków prawnych. Postępowanie o wydanie zaświadczenia nie stanowi rozstrzygnięcia sprawy, nie poprzedza go żadne postępowanie, co najwyżej postępowanie wyjaśniające. Równoległe z nim może toczyć się postępowanie w sprawie sensu stricto. Gdy problematyka, której dotyczy żądanie strony, jest sporna, to wydanie zaświadczenia zgodnie z żądaniem nie jest możliwe. Tam, gdzie jest spór co do prawa, tam nie powinno być w tym zakresie wydane zaświadczenie, gdyż ma ono jedynie potwierdzać stan rzeczy na podstawie posiadanych przez organ rentowy danych (art. 218 § 1 w zw. z art. 217 § 2 pkt 2 k.p.a.). Zaświadczenie jest więc przejawem wiedzy, nie zaś woli organu rentowego, innymi słowy, to, że pozwany odmówił decyzją wydania skarżącemu zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek, oznacza tylko odmowę wydania takiego zaświadczenia ze względu na wiedzę wynikającą z posiadanych danych.

Wobec tego, że na koncie M. S. jako płatnika składek ujawnione zostały zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, organ rentowy nie mógł wydać zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek, gdyż na chwilę wydania decyzji ubezpieczony posiadał zaległości składkowe, które wynikają również z faktu istnienia ostatecznej decyzji z dnia 30 października 2013 r.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania M. S. jako bezzasadne (punkt I sentencji wyroku).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 109 § 2 k.p.c., biorąc pod uwagę charakter niniejszej sprawy, niezbędny nakład pracy pełnomocnika, podjęte przez niego czynności oraz wkład tego pełnomocnika w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2015 r. poz. 1805). Zgodnie z § 4 ust. 1 wyżej wskazanego rozporządzenia opłatę ustala się w wysokości co najmniej 1/2 opłaty maksymalnej określonej w rozdziałach 2-4, przy czym nie może ona przekraczać wartości przedmiotu sprawy. W myśl § 8 cytowanego aktu prawnego opłaty maksymalne wynoszą przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 10 000 zł do 50 000 zł - 4800 zł. Połowa wskazanej kwoty stanowi kwotę 2400 zł w każdej z połączonych spraw, co łącznie stanowi 4800 zł z tytułu zastępstwa procesowego w obu sprawach. Zdaniem Sądu nakład pracy pełnomocnika nie uzasadniał ustalenia kosztów zastępstwa procesowego w kwocie wyższej. Do powyższej kwoty należy doliczyć stawkę podatku od towarów i usług. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 grudnia 2015 r. III CZP 90/15 (opubl.: www.sn.pl) obowiązek ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej nie podlega regulacji dotyczącej zasad rozliczania kosztów procesu między stronami ani ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, lecz ma swoje źródło w ustawach ustrojowych regulujących działalność adwokatów i radców prawnych, dlatego obowiązek pokrycia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej nie jest obowiązkiem mieszczącym się w formule zwrotu kosztów procesu między stronami, lecz ma charakter publicznoprawny. Świadczenie ustanowionej przez Sąd pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu sądowym jest identyfikowane na podstawie art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2016 r., poz. 710) jako świadczenie usług,

czyli czynność podlegającą opodatkowaniu w rozumieniu art. 5 ust. 1 wskazanej ustawy, a radca prawny lub adwokat są podatnikami podatku VAT w rozumieniu art. 15 ust. 1 cytowanej ustawy.

Wobec powyższego koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zostały zasądzone na rzecz radcy prawnego T. M. w wysokości 5.904 zł. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie cytowanych wyżej przepisów orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, jak w punkcie II sentencji wyroku.

Jednocześnie, zgłoszony w odwołaniu i podtrzymany w toku postępowania wniosek o umorzenie należności składkowych lub rozłożenie tych należności na raty na podstawie art. 464 k.p.c. Sąd Okręgowy przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., gdyż kwestie zawarte w tym wniosku nie były przedmiotem zaskarżonych decyzji (pkt III sentencji wyroku).

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony, zaskarżając go w części, tj. co do punktu I i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołań ubezpieczonego M. S. dotyczących decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanych dnia 3 grudnia 2015 roku oraz 17 grudnia 2015 roku; zasądzenie na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję wg norm przepisanych, gdyż nie zostały one uiszczane ani w całości ani w części; przeprowadzenie dowodów wskazanych przez pełnomocnika ubezpieczonego w dniu 14 października 2016 r. na okoliczności wskazane w tym piśmie; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Zaskarżonemu wyrokowi ubezpieczony zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku, mimo braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego,
2. błąd w ustaleniach faktycznych polegającym na uznaniu, że za ubezpieczonego nie były uiszczane składki na ubezpieczenie społeczne w okresie spornym,
3. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 217 § 1 i 2 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych ubezpieczonego, podczas gdy przeprowadzenie wnioskowanych dowodów miało istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy i miało prowadzić do rozstrzygnięcia statusu ubezpieczonego i podstaw organu do wydania zaskarżonych decyzji,
4. naruszenie art. 217 § 2 k.p.a. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez niewydanie zaświadczenia o niezaleganiu, mimo że w dniu złożenia wniosku, decyzja z dnia 3 grudnia 2016 r. nie była jeszcze prawomocna.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że wbrew stwierdzeniu Sądu I instancji fakty podlegające udowodnieniu w trakcie postępowania były jak najbardziej sporne, sąd jednak oddalił wszystkie wnioski dowodowe składane przez powoda, co spowodowało, że wszelkich ustaleń faktycznych dokonano na podstawie materiału dowodowego pochodzącego

od pozwanego. Zastrzeżenie co do oddalenia wniosków dowodowych powoda złożone zostało przez pełnomocnika powoda do protokołu posiedzenia z dnia 23 listopada 2016 r. Sąd nie przeprowadzając dowodów wnioskowanych przez powoda i ograniczając się do uznania,

że związany jest ustaleniemi dokonanyimi przez Sąd Okręgowy w Toruniu w wyroku z dnia 8 maja 2012 roku oraz Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 20 lutego 2013 roku nie mógł w pełni rozpoznać sprawy. W uzasadnieniu wyroku z dnia 8 maja 2012 roku Sąd Okręgowy w Toruniu wskazał bowiem, że materiał dowodowy zebrany w trakcie postępowania był niepełny i powód powinien go uzupełnić, powołać nowe dowody na potwierdzenie swoich twierdzeń. Sąd wydający zaskarżony wyrok z dnia 23 listopada

2016 roku uniemożliwił to jednak powodowi, oddalając jego wnioski dowodowe. Sąd nie podał żadnej podstawy, aby stwierdzić, że jest związany ustaleniami poczynionymi przez inne Sądy. Zdaniem ubezpieczonego przedmiotowa sprawa powinna zostać przeprowadzona poprzez uwzględnienie dowodów i pełne ich przeprowadzenie. Sąd nie poczynił zaś żadnych ustaleń w zakresie wykonywania pracy przez ubezpieczonego w spornym okresie, podstaw opłacania składek na ubezpieczenie społeczne itd. Organ sam wskazał, że ubezpieczony miał opłacane składki z tytułu umowy o pracę w spornym okresie i składki te nie zostały zwrócone. Organ zaliczył te składki na poczet innych zaległości, które miał pracodawca ubezpieczonego. Składki za okres świadczenia pracy były więc opłacane. Obowiązkiem sądu było wszechstronne rozważanie sprawy i analiza przedstawionych przez stronę dowodów, które miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Apelujący podniósł, że niezrozumiałym jest także uznanie przez Sąd, że decyzja wydana przez organ rentowy dnia 17 grudnia 2015 roku jest decyzją wydaną w sposób prawidłowy. W dniu 17 grudnia 2015 roku, decyzja organu z dnia 3 grudnia 2015 roku nie była jeszcze decyzją ostateczną, powodowi przysługiwało od niej odwołanie, dlatego organ miał obowiązek wydać powodowi zaświadczenie o niezaleganiu z płatnością składek na ubezpieczenie społeczne. W związku z powyższym ocena Sądu co do prawidłowości wydania decyzji z 1 grudnia 2015 roku powinna być odmienna od dokonanej w zaskarżonym wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była prawidłowość decyzji pozwanego organu rentowego: z dnia 3 grudnia 2015 r. stwierdzającej zadłużenie M. S. względem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz z dnia 17 grudnia 2015 r. odmawiającej ubezpieczonemu wydania zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Apelacyjny w całości podziela trafne i rzeczowe rozważania Sądu I instancji, przyjmując je za punkt wyjścia oceny własnej i nie widząc potrzeby ich powielania. Wobec gruntownej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego i rozważań Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny nie dostrzegł uzasadnienia dla podnoszonego w apelacji zarzutu przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, czy też poczynienia ustaleń sprzecznych z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. Zdaniem Sądu odwoławczego to właśnie zaproponowana przez apelującego ocena dowodów pomija zawarte w kodeksie postępowania cywilnego reguły rządzące postępowaniem dowodowym i nie uwzględnia istotnych okoliczności, na jakie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, a które miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Sąd Apelacyjny zaakceptował zatem w całości ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNP 1999, nr 24, poz. 776). Sąd odwoławczy w pełni podziela także ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji, uznając ją za wyczerpującą, a tym samym nie ma potrzeby powtarzać w całości trafnego wyводу prawnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05, LEX nr 179977; z dnia 16 lutego 2005 r., IV CK 526/04, LEX nr 177281).

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że wbrew zarzutom podniesionym w apelacji, Sąd I instancji, jak również Sąd odwoławczy związane są tak prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie IV U 2274/16 i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w sprawie III AUa 1197/12, jak i niezaskarżoną przez ubezpieczonego ostateczną decyzją organu rentowego z dnia 30 października 2013 r. Nie ma przy tym racji apelujący, że Sąd I instancji nie podał żadnej podstawy stwierdzenia o związaniu ustaleniami poczynionymi przez inne Sądy.

Sąd Okręgowy prawidłowo miał na względzie, i zostało to wyartykułowane w treści uzasadnienia, iż zgodnie z dyspozycją art. 365 § 1 k.p.c., orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe

i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Z prawomocnością orzeczenia sądowego (zarówno w ujęciu materialnym,

jak i formalnym) związana jest powaga rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), przy czym jest to konstrukcja prawna odmienna - choć ściśle powiązana - z regulacją art. 365 § 1 k.p.c. Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Moc wiążąca orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) może być rozważana tylko wtedy, gdy rozpoznawana jest inna sprawa niż ta, w której wydano poprzednie orzeczenie oraz, gdy kwestia rozstrzygnięta innym wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne. Moc wiążąca prawomocnego orzeczenia jest ściśle związana z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 § 1 k.p.c.), gdy występuje w nowej sprawie pomiędzy tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny.

W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu (rzecz osądzona) stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. W konsekwencji, Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku, a więc ostatecznym rezultacie procesu uwzględniającym stan rzeczy na datę zamknięcia rozprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie II CSK 12/09, publik. LEX nr 515722). Taka jest treść prawomocnego orzeczenia, o którym stanowi art. 365 § 1 k.p.c., a więc treść wyrażonej w nim indywidualnej i konkretnej normy prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2009 r. w sprawie II PK 302/08, publik. LEX

nr (...)). A zatem w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się ta sama kwestia, nie może być ona już ponownie badana. Związanie orzeczeniem oznacza zakaz dokonywania ustaleń sprzecznych z uprzednio osądzoną kwestią, a nawet niedopuszczalność prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 r. w sprawie II CSK 452/06, publik. OSNC-ZD 2008 nr 1, poz. 20 oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2008 r. w sprawie III CZP 72/08, publik. OSNC 2009 nr 2, poz. 20; Głosa 2009 nr 3, s. 24 z glosą M. Sieradzkiej oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08 marca 2010 r. w sprawie II PK 249/09, publik. OSN - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2011 r. Nr 17-18 poz. 225).

W szczególności, powagą rzeczy osądzonej mogą być objęte ustalenia faktyczne w takim zakresie, w jakim indywidualizują one sentencję jako rozstrzygnięcie o przedmiocie sporu

i w jakim określają one istotę danego stosunku prawnego. Chodzi jednak tylko o elementy uzasadnienia dotyczące rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, w których sąd wypowiada się

w sposób stanowczy, autorytarny o żądaniu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2004 r. w sprawie V CK 528/03, publik. LEX nr 188496 oraz z dnia 21 września 2005 r.

w sprawie V CK 139/05, publik. LEX nr 186929).

Uwzględniając powyższe stwierdzić należy, że Sądy rozpoznające niniejszą sprawę wiąże ustalenie poczynione w ww. prawomocnych wyrokach Sądu Okręgowego w Toruniu

z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie IV U 2274/16 i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w sprawie

III AUa 1197/12, zgodnie z którym M. S. nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik u płatnika składek (...) Centrala (...). S. S. Sp. j.” w okresie od 1 maja 2011 r.

Podobnie należy ocenić kwestię związania Sądów rozstrzygających niniejszą sprawę ostateczną decyzją organu rentowego z dnia 30 października 2013 r. stwierdzającą, iż M. S. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą i nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w

okresie od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r., ze wskazaną w decyzji za poszczególne okresy podstawą wymiaru składek.

W tym zakresie Sąd I instancji zasadnie powołał się na zasadę trwałości decyzji administracyjnej (art. 15 i 16 k.p.a.) i zasadę związania Sądu cywilnego ostateczną decyzją administracyjną (art. 2 § 3 k.p.c., art. 16 i 97 § 1 pkt 4 k.p.a., art. 10 i art. 7 Konstytucji RP). Powszechnie przyjmuje się zasadę uwzględniania przez sądy powszechne skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych. Zasada ta ma swoje źródło w prawnym rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej, czego wyrazem są przepisy art. 2 § 3 i art. 177 § 1 pkt 3 procedury cywilnej oraz art. 16 i art. 97 § 1 pkt 4 procedury administracyjnej, a pod rządami Konstytucji RP z 1997 r. także w idei podziału władz (art. 10) oraz działania organów władzy publicznej na podstawie i w granicach prawa (art. 7).

Trwałość decyzji ostatecznych oznacza, że uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w kodeksie postępowania administracyjnego lub w ustawach szczególnych. Powoduje ona, iż decyzje ostateczne nie mogą być zmieniane lub uchylane w sposób dowolny, a jedynie w trybach nadzwyczajnych wewnątrzadministracyjnych – w wypadkach i trybie wprost określonym w kodeksie postępowania administracyjnego lub przepisach szczególnych, do których odsyła art. 163 oraz w trybie zewnętrznym – skargi do sądu administracyjnego. Zasada trwałości oznacza przyjęcie domniemania legalności (prawidłowości) i mocy obowiązującej decyzji ostatecznych. W wyroku z dnia 17 kwietnia 2013 r. (III AUa 71/13, LEX nr 1306045) Sąd Apelacyjny w Rzeszowie trafnie wyjaśnił, że „choć przepisy k.p.c. nie zawierają wprost uregulowania dotyczącego związania sądu decyzją administracyjną, to jednak z uwagi na funkcjonującą na gruncie prawa administracyjnego zasadę domniemania prawidłowości aktów administracyjnych oraz mając na względzie obowiązek respektowania wynikających z ustawy kompetencji organów administracji do wydawania decyzji, muszą być one wiążące dla sądów powszechnych”. Takie stanowisko zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 2010 r. (IV CSK 206/10, LEX nr 677776), w którym orzekł, że „ostateczna decyzja administracyjna wydana w kwestiach należących do drogi postępowania administracyjnego jest wiążąca w sprawie cywilnej, a jej zmiana, uchylenie, stwierdzenie nieważności lub niezgodności z prawem dopuszczalne jest, stosownie do art. 16 k.p.a., jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie”. Z kolei Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. (I OSK 1738/11, LEX nr 1136647) stwierdził, że dopóki decyzja ostateczna „nie zostanie wyeliminowana z obrotu w sposób przewidziany prawem, będzie ona wywoływać skutek wiążący trwale podmioty i strony zainteresowane” rozstrzygnięciem.

Sąd ubezpieczeń społecznych - jako sąd powszechny - może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego, jako przedmiotu odwołania. Stwierdzenie takiej wady następuje jednak tylko dla celów postępowania cywilnego i ze skutkami dla tego tylko postępowania (por. wyrok SN z dnia 9 lutego 2010 r., I UK 151/09).

M. S. nie wniósł odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 30 października 2013 r. stwierdzającej jego podleganie jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r. ze wskazaną podstawą wymiaru składek. W konsekwencji, decyzja ta – jako ostateczna – z omówionych powyżej względów, wiąże zarówno Sąd I instancji, jak i Sąd odwoławczy w rozpoznawanej aktualnie sprawie.

Niedopuszczalność prowadzenia postępowania dowodowego zmierzającego

do ustalenia okoliczności objętych prawomocnym, wiążącym na podstawie art. 365 § 1 k.p.c., wyrokiem, jak również wynikających z ostatecznej decyzji organu administracji, powoduje, że oddalenie przez Sąd I instancji wniosków dowodowych ubezpieczonego zmierzających

do wykazania okoliczności przeciwnych aniżeli z nich wynikające, nie narusza norm prawa procesowego, w szczególności, jak zarzuca apelujące art. 217 § 1 i 2 k.p.c. Jako kuriozalne należy przy tym ocenić odwoływanie się apelującego do treści uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie IV U 2274/16, w którym Sąd ten

- w rozumieniu ubezpieczonego - stwierdził, że materiał dowodowy był niepełny

i ubezpieczony powinien go uzupełnić, co też apelujący zamierzał uczynić w toku niniejszego postępowania. Sąd Okręgowy w Toruniu w uzasadnieniu wyroku wydanego sprawie IV U 2274/16 wyjaśnił jasno i szczegółowo, że zgodnie z zasadą kontradyktoryjności ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Przepis art. 6 k.c. stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która

z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis art. 232 § 1 zd. 1 k.p.c. stanowi natomiast odpowiednio, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów,

z których wywodzą skutki prawne. Skoro zaś w przedmiotowym postępowaniu tak M. S., jak i S. S. (2), pomimo pouczenia Sądu, zaniechali złożenia stosownych wniosków dowodowych w celu wykazania swoich twierdzeń, a co więcej, wnosili o oddalenie wniosków dowodowych zmierzających do wykazania korzystnych

dla nich okoliczności faktycznych, to konsekwencje powyższego stanu rzeczy, ocenionego przez Sąd na podstawie art. 232 k.p.c. i art. 233 § 2 k.p.c., a mające wpływ na kształt prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy, obciążają ubezpieczonego. Jak już podkreślano, prawomocność wyroku wydanego w tejże sprawie wyklucza ponowna ocena kwestii podlegania przez M. S. ubezpieczeniu społecznemu jako pracownika

u płatnika składek (...) Centrala (...). S. S. Sp. j.” w okresie od 1 maja 2011 r. To samo dotyczy stwierdzenia ostateczną decyzją organu faktu podlegania M. S. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 maja 2011 r.

do 30 października 2012 r. ze wskazaną podstawą wymiaru składek.

Powyzsza argumentacja uzasadnia także oddalenie przez Sąd Apelacyjny wniosków dowodowych w zakresie, w jakim zostały one zgłoszone w wywiedzionej apelacji.

W tym stanie rzeczy, przy bezspornej okoliczności, iż M. S. nie złożył dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych za okres prowadzenia działalności gospodarczej od 1 maja 2011 r. do 30 października 2012 r., jako prawidłową należy ocenić zaskarżoną decyzję z dnia 3 grudnia 2015 r. stwierdzającą zadłużenie ubezpieczonego z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy wraz odsetkami.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawała przy tym kwestia, czy składki za ubezpieczonego z tytułu (uznanej za nieważną) umowy o pracę zostały zapłacone przez (...) Centrala (...). S. S. sp.j. Jak bowiem trafnie zauważył Sąd Okręgowy, brak jest podstawy prawnej umożliwiającej zaliczenie ewentualnej nadpłaty z tego tytułu na koncie (...) Centrala (...). S. S. sp.j. na poczet należności M. S. z tytułu nieopłaconych składek.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 217 § 2 k.p.a. Sąd odwoławczy po pierwsze zwraca uwagę, że w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zastosowanie znajdują przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a nie przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. W związku z tym nie ma możliwości badania w świetle przepisów tego kodeksu prawidłowości wydanej przez organ rentowy decyzji. Naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, więc także w tym aspekcie przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego nie są przez ten sąd stosowane. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego i kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania, pozostaje

poza przedmiotem tego postępowania.

Ponadto, Sąd Apelacyjny wskazuje, że zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek (tj. w przypadku jednoosobowej działalności gospodarczej - sam przedsiębiorca) jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Skoro wymienione obowiązki płatnika składek wynikają wprost z ustawy, wydanie w tym zakresie decyzji nie jest konieczne. Tym bardziej bez znaczenia jest okoliczność uprawomocnienia się takowej decyzji w przypadku, gdy organ rentowy ją wydaje w celu potwierdzenia zaległości składkowych dla celów postępowania egzekucyjnego.

Wobec powyższego stwierdzić należy, że dla wydania zaświadczenia w przedmiocie niezalegania w opłacaniu składek na ubezpieczenia znaczenie ma obiektywnie istniejący stan faktyczny, który nie wymaga potwierdzenia decyzją organu. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie budzi wątpliwości, że M. S. posiada zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy, co wynika zarówno z decyzji z dnia 30 października 2013 r., jak i decyzji z dnia 3 grudnia 2015 r. Ubezpieczony nie wykazał, aby – na dzień wydania decyzji z dnia 17 grudnia 2015 r. – uregulował zadłużenie względem ZUS, a w istocie nawet nie starał się dowieść powyższej okoliczności, jako że konsekwentnie, bezpodstawnie kwestionuje podleganie od maja 2011 r. do października 2012 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Stąd też organ zasadnie odmówił M. S. wydania przedmiotowego zaświadczenia.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji M. S., Sąd Apelacyjny oddalił ją na podstawie art. 385 k.p.c., jak w pkt 1 sentencji wyroku.

W pkt 2 sentencji wyroku Sąd Apelacyjny zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz radcy prawnego T. M. kwotę 4.428,00 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W tym zakresie Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99, art. 108 § 1 zd. 1 oraz art. 109 § 2 k.p.c. w zw. z § 2, § 4, § 8 pkt 5, § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1715), mając na uwadze okoliczność, że apelacja wniesiona została w dwóch sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania. Biorąc pod uwagę stopień zawilości sprawy, jak również nakład pracy radcy prawnego i jego wkład w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych sprawy. Zasądzone koszty podwyższono o podatek od towarów i usług. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zasądzenia opłaty w wyższej wysokości na podstawie § 4 ust. 2 cyt. rozporządzenia.

SSA Bożena Grubba SSA Michał Bober SSA Lucyna Ramlo